

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese de două ori pre septembra: Duminică și Joi'a. — Prenumeratia se face în Sabiu la expeditură foie pre afară la c. r. poste cu bani gata prin seriori franceze, adresate către expeditura. Pretul prenumeratiei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nº 56. ANUL XIX.

Sabiu, in 15/27 Iulie 1871.

tru celelalte părți ale Transilvanie și pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. si tieri stregne pre anu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl. Inseratelor se plătesc pentru întâi a ora cu 7 cr. sîrul, pentru a doua ora cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{4}$ cr. v. a.

Iubileulu de 25 de ani.

In legatura cu programul publicat in nr. 53. a. c. alu „Telegr. Rom.“, se aduce la cunoștința publicu, ca serbarea jubileului de 25. ani ai activităției Escoletiei Sele Par. Arhiepiscopu și Metropolitu Andrei Bar. de Siauguna, se află cu cale, a se stramută de Sâmbăta in 21 Aug. (2 Sept.) pre Domineca in 22. August (3 Sept.) a. c. pentru că nici clerul nici poporul sa nu se smintescă in occupatiunile sele.

Sabiu in 12 Iuliu 1871.

Comitetul pentru serbarea iubileului de 25 ani.

O observare.

Nous ni place sa ne salim cu numele strabunilor nostri, cu ale romanilor antici, si avem totu dreptul, de ore ce suntem stranepotii acestora. Nu trebuie inşa sa scăpăm din vedere ca nu ajunge numai adocerea aminte de acăsta origine, ci este de lipsa, că prin ceea ce au stralucit aceia, sa documenteze si stranepotii, ca suntu adeverati urmatori ai strabunilor loru.

Romanii antici suntu respectati de lume numai intru cătu ou seversită sapte mari, intru cătu potu servit de modelu cu institutionile loru de drept, cetătenesci si militarie; tempul moliciunei si coruptiunei este pată, carea lumea de astazi o arata contemporanilor sei spre ai admonē sa nu cada in viciurile acestei infrosciate, cari tragu după sine caderi asiā de mari, după cum a fostu ceea a imperiilor române.

O percorgera superficiala a istoriei susu-memoratilor strabuni ne convinge ca marimea loru o datorescu seriositatei loru, carea le intipară caracterul acelu de stanca, in cătu tōt obștaclurile cătei amerintă, se frangeau că nisice valuri de spume, fără de a impiedecă puterea romana in desvoltarea ei si fără de a lasă bateru urme insemnante in organismulu acestei desvoltări.

Observatiunea acăstă credem ca e de lipsa că sa o facem, pentru in diu'a da astazi, cându evenemintele facu situatiunea societăției omenesci intregi asiā de seriōsa, astămu pre adese ori, ca la noi tocmai vertulea cea principale a strabunilor nostri, seriositatea, lipsesc.

Romanimea întręga patimesce de acestu defectu. Patim'ă acăstă are insemnatate insulătoria de temeri, din cauza, ca in tōt părtele lumii vedem ca se pregatesc si parte se execută miseri politice, sociali si religiunarie.

Miscările aceste au alta fată si numai suntu cele de pre tempulu puterei brute. Ele se estindu si petrondu in mass'a poporeloru. Ele punu fată in fatia energiā, nisunti'a poporeloru pre tōt cāmpurile de cultura; puterea bruta vine, déca e de lipsa, numai la urma, că sa incheia mai de graba o luptă incepută de mai nainte cu mijloce pacinice.

Noi ne am dedat a nu cauță într'aceste miscările decătu intențiunea de a ne strivă pre noi si a ne sterpi cu totulu de pre faci'a pamentului. De aci a urmatu apoi mai departe, ca multi credu, ca este destulu pentru salutea romanilor a strigă in tōtă dimineti'a: „veghiată ca pericolul să se înaintea porților!“

Nu pote negă nimenea ca strivire se face. Esele de felulu acestă le vedem si la noi, dară le putem vedé si la alte popore. In nici o parte a vietiei poporeloru nu e istoria asiā avută de exemplu, că in partea acăstă. Caus'a inse, in cele mai multe casuri, e de a se cauță in si la individualitatea ce se strivesce. Germania a fostu din secoli unu popor mare, pâna la unu tempu,

unu poporu robust; inse pre multu in cărtă intre sine si adeca, unu tempu indelungu erau in cărtă principii si nobilii pentru putere si avere; după aceea poporul pentru religiune, si urmarea sū, ca se vedu strivita de Francia, care i repări teritoriul si i importă negotiul, se vedu strivita de Anglia, carea nu o lasă sa se desvōlțe pre mare si i importă negotiul si in fine dela unu tempu incōce era strivita si de Russia, pentru ca influența ei esupr'a tutororū afacerilor interne si estere politice era asiā de in flōre, in cătu principii germani ingenunchian parindu-se, său se pareau ingenunchindu înaintea atotuputintelui Tiaru Alessandru I.

Potendu-se face striviri unui colosu cum e nemismul; cum sa nu ni se pote face si nōne, cari nu suntem nici pre jumetate că nemisi? Dara nu numerulu e de vina căndu devine strivita o națiune. Vin'a o pōrta, precum amu vediatu, in cea mai mare parte, națiunea ce cade jertfa astorū felu de tratări. Eseplele le amu pută cită in abundantia, mai departe si inca in ilustratiuni si mai posomorite că cele ce le astămu la Germania. In interesulu nostru inse este sa astămu nu numai vin'a strivirei incercate de o națiune, dara si partea inversa, căndu adeca nu pote fi strivita o națiune pre langa tōtă inferioritatea numerului ei. Casurile aceste inca nu suntu isolate. Elvetia, Belgia, Olanda, suntu tōtă nisice tieri mici, poporatiunea loru este in asemenare cu a altorū statelor mica si totusi le vedem ca există, ca desvōlta puteri mari in lăințul loru, ba ca in casuri estreme si căstigă si cuvenitulu respectu.

Serbia inca e o tōră de o mānă de omeni si ne aducem inca bine aminte ca in tempulu resbelului in Crimea, n'a fostu ocupata de trupe straine cum a fostu tierile romane dela Dunarea de diosu.

Natiunile cari voru sa vieze si viata loru sa fie respectata si de alte trebuie dera sa si caute in si ne radinulu principalu si sa nu identifice esistintă sea cu bucovintă strainilor. Este dreptu ca bu'a său reu'a vointia a vecinilor are influența înaintătoare său impedeceatoria asupr'a unui poporu, inse influența acăstă se nimicesce, sfiermanduse de intregitatea poporului, carele are o idea chiara despre individualitatea sea.

Com aru trebui sa ormeze românii dara d. e. in vertegiulu celu indelungu alu constitutionalismului nostru? Dupa parerea nostra aru trebui a nu se ocupă multu, ca „cu cine are sa tienă, lăngă cine are sa se lipescă.“ Ide'a acăstă rapescă deja poporului nostru, celu putiu pre jumetate, increderea in puterile sele proprii. Poporul nostru, că ori care altulu, trebuiu sa privescă in dreptulu esistintici sele unu dreptu, care nu are lipsa de alu lipi său de alu aternă de alta esistintă. Dupa ce acăstă i va fi chiaru, trebuiu apoi sa seie ca ce convine esistintei sele mai bine, constitutiunea cutare său absolutismulu etc. Ba chiaru si in aceste din urma va trebuiu sa scio ce are a pasi astfelui in cătu sa lucre spre modificarea loru asiā după cum sa pote corespunde binelui necesariu la esistintă sea.

Politicii nostri dera sa nu mai cultive ide'a, ca noi trebuiu că jumetate din esistintă nostra sa o jertfim unguriloru, său croatiloru său nemtilor, si totulu sa lu jertfim înainte de tōtă nōne apoi că națiune întręga sa conlucră la interesele patriei comune, carea trebuiu sa fia tuturorū drépta, nu pentru ca asiā voiesce cutare său cutare, ci pentru ca asiā ceru interesele fililor, cari se octrescu pre pamentulu ei.

Procederea acăstă are acelu folosu practicu, ca putorile națiunii împărțite in urmă multoru idei confuse despre binele națiunii său adună in giurul ideei dreptului de esistintă, carea învolva in

totu cuprinsulu dreptulu eg-lei indreptătiri, cea mai națiunale din tōtă ideile.

Conlucrarea pre terenulu acestă no aru asigură si intreprinderile acele speciali, cari suntu necessari pentru indeplinirea ideei de capetenie; pentru ca înainte de tōtă lumea aru trebui sa recunoșca seriositatea cogitelorū nōstre, acea seriositate, carea nu digresă si carea nu deriva cestunile pre cararea intereselor indiferente de noi, cu cari, ori ce s'ară intemplă cu ele, noi nici amu profită si pote nici nu amu perde nimic'a; pentru ca lumea aru trebui sa văda, ca noi nu voim altu ceva de cătu acelu bine, carele este totu odata binele patriei, in care locuim.

Evenimente politice.

Caletori'a principelui de corona, Rudolfu prin Boem'a s'a terminat. Se va vedé déca are urmări politice său nu.

„W. Zieg“ publica denumirea contelui Golnetowski de locuitorul alu Galitiei. Unele diari vienese observă ca acestă este tatalu diplomei octobriane, carele si serbează acum a treia ora invierea sea politica. Prin denumirea acăstă s'ară pară a se intărī si mai multu progresulu impacării naționalităților in părtele de dincolo de Lait'a.

Francia a platit inca la 15 Iuliu 500,957,000 de franci in bani sunatori si in pretiuri. Imperatulu Germaniei s'a simtitu indemnătu de a dispune a se desiertă despartientele Eure, Sen'a inferioara si Somme.

Afacerile interne ale Franciei se invertescu pre lăngă bogetu, pre lăngă cestuni provenite din revoluțione din urma si cu deosebire pre lăngă cestuinea papale. Bugetul s'a construit de asiā in cătu o parte forte insemnată se consacră pentru reorganisarea armatei. Din revolutionea trecută dănsa la discussiuni in adunarea din Versaille arestarile anumitelor persoane mai multu său mai putinu compromise. Mai multu preocupa inso pro francesi sărtea papei. Episcopii francesi au asternutu adunări naționali o petitione in cau'a restaurării puterii lumesci a papei. Adunarea a transpus'o ministrul de externe. Thiers, capolu republikei de astazi, despre care este cărtă mare in diariistica europenă, déca a tramsu său nu o epistolă adresata papei, publicată de unu diuar, respunde in adunare (24 Iul.) ca înainte de tōtă voiesce sa nu compromita interesele si politică Franciei, carea e o politica paciuica; va face inso totu ce este cu putința sa corespunda referintelor create de concordat, adeca de a apără si sustine independența papei.

Din tōtă se vede ca francesii si clina forte multă spre papă si de aceea temerile italianilor potu avea temeu forte mare de a se preingriji de lămpuri contră unei invasions francese cu scopu de a pune pre papă rege lumescu in Romagn'a si Bologn'a.

Pretendentii la tronulu Franciei nu-si mai asundu setea de domnia. Unulu, contele de Chambord, s'a si insinuatu prin unu manifestu, in carele intre altele dice ca elu se duce din mijlocul francesilor dăra totu nui parasesce.

S'a si dusu si, norocul lui, ca eră sa-lu prinda politi'a, nu că sa-lu pună pre tronu ci că sa-lu inchida. — Na poleonu traiescu retrasu in Anglia; astăpta inse momentulu cându francesii lu voru rechiamă.

Anglia se cugetă la reorganisarea armatei si casăza dreptulu de a se cumpără posturile de ofiiceri.

In Români'a camerele si-au terminat sedintele, din cauza ca nu mai erau destui deputati spre a aduce concluse.

Meditatiuni,

asupră proiectului de unu regulamentu scolasticu, asternutu congresului naționalu bisericescu romanu din an. 1870 de catra comisiunea sea scolastica ad hoc.

(Urmare.)

C) Cautându la cuprinsulu singuraticilor §§ ai acestei sectiuni, astănu urmatorele :

I. Cu privintia la drepturile și detinția comunelor bisericești referire la înființarea și susținerea scăolelor poporale.

a) Înființarea și susținerea scăolei.

§ 4 concede comunelor bisericești, cari nu si aru poté cu midilócele loru proprie înființă și susțină că o scăola poporală inferioară confesională, dără intre cari departarea nu trece preste o diumetate de mila, dreptulu de a se insoci, sa si înființeze impreuna căte o scăola comună.

§ 5 concede comunei bisericești mici si lipsite de midilócele pentru zidirea și susținerea unei scăole poporale inferioare proprii, apoi se astă si in departare mai mare că o diumetate mila de comunele de categori'a considerata in § 4, dreptulu, a se afiliă celei mai de aproape comune bisericești mai ayute, dără sa contribuiésca in proporțiune la lipsele invenționamentului.

Totu in intelelesulu §-lui 4 prescrie apoi §-lu 30 orenduile pentru înființarea și susținerea scăolelor poporale superioare de către comunele bisericești insocite.

Este adeverat, ca impreunarea poterilor intră a lucré spre ajungerea unui scopu cuprinde in sine in cele mai multe caseri possiveritatea indeplinirei; numai cătă, de ore ce scopulu scălei poporale inferioare este cultură și educația copiilor dela 6 ani in susu, déca trebuiescu respectati și copii, déca trebuiescu respectate și cercușările parintilor, aru trebuſ aici luate in consideratiune urmatorele :

aa) Copiii firesc ca nu potu merge pre diosu cale de o diumetate ori si de unu patrariu de mila pre diua la scăola din comun'a vecina, fără că sa obosescă forte tare; astfelu nu potu fi apoi atenti in prelegere; nu au nece cându sa-si faca ocupatiunile domestice; obosel'a prea mare și repetita pre tota diu'a, flamand'a indelungata paraliză și crescerea și desvoltarea corpului; dără si alte pericule potu ajunge pre caletori, mai alesu iern'a; apoi neregularitatea la ajungerea in prelegere și acasa; in fine parintii, cari suntu nebpsuți și interziti, astă destule preteste, de a nu si tramite copiili la scăola regulat si numai pâna la a dône-dieci'a casa din comun'a loru — cu cătă mai multe preteste voru poté dără astă, că sa-i opresca de a merge la scăola cale de o diumetate de mila.

bb) S'aru cere dără, că sa se incuartireze copiili din comunele fără scăola in cea cu scăola. In atare casu greutatea de a merge in comun'a, unde este scăola cu merinde si cu priminele, va desgustă pre parintele muncitoriu, a si mai tiené copilulu la scăola, cu atât'a perdere de tempu a mânilor muncitorie din famili'a sea.

De si suntu parinti plugari, demni de totu respectolo, carii nu-si crutiéza ostenela, nici tempu, a merge si in orasie tare departate, sa-si provédia copii dela scăolele de acolo cu cele trebuciniose; că acesti'a aru poté urmă multi parinti intru a-si susțină pre copiili mai marisorii in comunele cu scăole poporale superioare la frecuentarea scăolei.

Insa aici este vorba despre toti parintii din comunele fără scăola poporală inferioară dearendulu, fia cu dare de mana, său bă; pentru acesti'a aru fi asiá dără susținerea copiilor la scăola in comun'a vecina multo mai apasatoria, că déca aru stă sa contribuiésca la înființarea și susținerea unei scăoli poporale inferioare in comun'a loru; — numai déca aru mai avé si vre unu ajutoriu de unde-va.

cc) Erá forte salutar, déca aru si prescrisul acesti §§ nesce midilóce de ajutorire pentru comunele cele mici si serace, că sa-si înființeze și susțină acolo in sebul loru căte o scăola poporală inferioară pentru copiili loru.

Si ore din veniturile fondului "Asociatiunei transilvane pentru literatură și cultura poporului român", precum si din veniturile altoru fonduri, de care dispune in parte biserica nostra, insa pâna acum s'au ajutorit din lote acestea numai tinerimea

năstra in scoli mai inalte, nu s'aru poté derivă o suma anuale spre a înființă si nutri unu fondu anumit, in carele aru mai curge picaturi si din alte părți, pentru ajutorirea scăolelor noastre poporale din comunele bisericesci cele lipsite ale poporului nostru?

Cum de comunele noastre bisericesci cele mici si serace se svercolește in chiarele pericolului de a-si perde copiii ori scăola, său si scăola si copilasii loru; dără totu-si pentru ele nu vedem nice o lista ori adresa circolandu printre poporul nostru, că sa li-se înființeze unu fondu, prin ale căruia venituri sa se păta scăpa de pericolul su-grumatoriu?

Să dăra va indrasni cine-va, a luă adeverul si dreptatea acestei pretensiuni in desertu; realizarea ei de impossibilitate; insusi fondul pentru ajutorirea bisericilor si scăolelor noastre celor serace dreptu chimera; pre poporul român contrubindu la acestu fondu dreptu fantasmagoria?

Potut'au ómenii înființă fondu pentru teatru; opintescuse la înființarea fondului pentru academia? iér pre bieti copilasi din comunele serace i trămitu sa mergă desculți, goli, flamendi că vai de ei pre plōe ninsore cale de $\frac{1}{2}$ mila pre diosu in comun'a cu scăola la scăola!??!

§ 6, suna: "Edificiile scăolelor au sa se cladescă pre locuri uscate; sa fia spătiose, adeca dupa numerul scolarilor, socotinduse 60—80 de scolari intr'o localitate si 8—12 urme □ căte de unu scolaru. Laintrulu edificielor sa fia luminosu si usioru de ventilatu."

Acestu §, vedem, ca însarcină pre comunele bisericesci, a si clădi edificiile de scăola corespondentorie scopului; numai cătă:

aa) Nu face nice o deosebire intre comunele cele numerose si intre cele mici. Intre comuna mare se astă in adeveru copii, de potu ajunge la numerul proiectat in acestu §, si — asiá dela mai multe familii poté esă si sum'a mai mare de bani, cu carea sa se cladescă scăola corespondintu acestui §; dără apoi in comune mici nece numerul copiilor nu se poté suſ la 60—80 de insi, nice familie cele pucine de aici, nu este cu dreptulu a si indetorite, sa facă edificiu de scăola mare, numai dăra că sa remana pre trei patrarii desertu, si sa pagubescă la acést'a multu si iern'a cu incalzitulu.

Erá dără bine sa fi luatu baremu "organisarea" acést'a in consideratiune; că sa scutescă pre comunele noastre cele mici de cheltuiele fără scopu si de unu pretestu, de a li se inchide scăola.

bb) Déca pasiesce "organisarea" intre poporul seu, carele, dupre cum ori-care altulu, are lipsa si de povetie parintesci, si că instructoria, erá bine sa lu si sstatuitu, a caută din punctu de vedere si fizicu si pedagogicu pentru asiedierea edificiilor scolastice, locu nu numai uscatu, ci si, pre cătă s'aru poté, aperat u de sgomote superatiōse.

§ 7 suna: "Edificiile de scăole căte esista acum, dără nu corespondu dispusetiunilor din § 6, au sa se straforme spre a li corespunde".

Acestu § se arata cu nisce pretensiuni nu numai neeconomic dar totu de odata si neparintesci; pentru ca, déca d. e. unu edificiu scolasticu din cele de pâna acum'a consta din două odai de scăola de căte patru stângini in lungime si patru in latime, care extensione da pentru fie-care una spatiu de căte 16 stângini □, a straformă aceste două odai, pâna sa ajunga la o estindere de căte 27 stângini si 18 urme □, nu insemnăda, a schimbă unu parate, alu mai lungi putieni, său a mai inaltă coprisiulu, ci chiaru atât'a cătă, a-i luă diosu coprisiulu edificiului intregu, a-i derimă două ziduri fundamentali si paretele din midiulocu, si a-i le face de nou pre fie-carele de căte 5° 18' □, iéra cele două ziduri remase, déca voru fi in stare a tiené coprisiulu celu nou si asiá dera mai greu, a le mai lungi de căte 1°, 18' □ pentru fie-care odaia; iéra nepotendu tiené greutatea cea nouă, atunci trebuiescu si acestea rupte si asiá intregu edificiulu derimat; totu acestei proporțiuni trebuie sa corespunda acum si coprisiulu celu nou, podinele s. a.

Prin urmare, déca edificiulu cu odaile de căte 16 □ a constat 1000 de florini, celu nou va trebui sa costee numai din zidu si adusu sub coprisiul, astăndu-se si adi materialu cu pretiulu că acum 30—60 de ani, celu putieno 1718 $\frac{1}{2}$ florini v. a.; sa computam acum usile, ferestrele, plat'a de

derimat, iéra-ne ca amu ajunsu cu edificiulu cel nou la pretiulu de 2000 fl.; sa computam si 1000 de fl. pagub'a, ce s'a facut cu perderea edificiului celui vechiu: iéra dera cătă de lesne va constă pre biat'a comuna bisericesca pretensiunea acestui § pre neasceptate 3000 de trei mii de florini v. a. —

Trei mii de florini, pusă la dobânda cu 6%, dau pre anu 180 fl. interes. Salariulu anualu alu unui adjunctu la scăola poporală inferioară este dupa § 76, pt. 6. alu "organisare" de 200 fl.; asiá dara cu o ramuneratiune de 150 fl. v. a. mai poté instruă acesta inca 3—4 ore pre diua: — deci in locu de a demandă sa stramule, respective sa derime comun'a bisericesca edificiulu de scăola celu vechiu, si sa cladescă in locu-i altulu nou, eră mai bine sa o si obligatu "organisarea" a facă din clase prima două clase paralele, venindu copii din o classe vre-o 40 la numeru in unele ore la prelegere, si cei-lalți 40 de insi in alte ore. Astfelui remânea comun'a nostra bisericesca câstigata pre totu anulu nu numai cu căte 30 fl. v. a. ramasi dela edificiu, ci cu vre-o căte-va sute pre anu, dupa ce crescea acolo numerul copiilor de scăola si se urca dela 80 la 160 de insi s. a. — bă inca se scăpa si de căte belele !

4. § 75 indreptatiesce pre comunele bisericesci, a aruncă pentru salariulu invetiatorești dare speciale asupră fie-cărui membru din comuna in proporțiune cu avereia fie-cărui si cu lipsele scălei.

Cuventele acestui §, in proporțiune cu avereia fie-cărui si cu lipsele scălei, le astănuabile chiaru a dă ansa escarei de nefericire in comune; pentru ca, déca lipsele scălei noastre suntu forte mari, apoi mai si plesnindu cuiva in capu, sa entusiasmeze cu legea scolastica in mâna pre membrui comunei, a intemeia nesce scăle, cine mai scie cum: prin asiá ceva acesti'a parte aru mulozu, parte s'aru ruină cu totulu !

Deci cuvintele "in proporțiune cu avereia fie-cărui" trebuiesc scosă din legatură, in care se astă ele cu cele loruri urmatore, "si cu lipsele scălei" — iéra acestea trebuiesc sterse; pentru ca unde nu mai ajungu poterile membrilor comunei, acolo se cuvine, a incepe ajutorirea din fondulu pentru bisericile si scăolele cele serace (vedi: pt. 1. cc, ale acestui punctu primariu).

Si fiindu ca spesele pentru edificarea, susținerea, repararea, estinderea scălei si pentru salariulu invetiatorești are sa le intimpine comun'a bisericesea din veniturile comunali si din sumele contributiunii scolastice, incasate dela singuraticii membri ai comunei dupa proporțiunea averei loru, ceea ce are sa se urmeze in întreg'a provincia metropolitană; apoi § 14 recunoște si "didactru indatinat," — va sa dică, membrii comunei, cari au copii in scăola, suntu obligati, a plati nu numai contributiunea scolastica ordinaria, că membri ai comunei, ci si, că parinti ai elevilor din scăola, "didactru indatinat": — cade dar' in sferă "organisare", a determină marginea, preste carea sa nu aiba sila a păsi nici contributiunea scolastica ordinaria, nici didactru indatinato.

Didactru pentru doi ori mai multi copii ai unui parinte, de-o data frequentatori, se cuvine, a si ceva mai scadiu, că pentru elevul singuraticu; pentru elevii scălei de repetiție inca se cuvine didactru scadiu.

(Va urmă)

Revista didaristica.

"Românu" de astazi, dice "Telegraful" vorbindu despre subscripsiunea imprumutului de 78 milioane, se silesce a cauta caușa pentru care capitalurile noastre "mergu a lepe."

Si iéra cum esplica acesta stagnatiune comerciala:

"Sa fia, fiindu ca precum n'avemu deprinderea asociatiunilor, totu astu-feliu n'avemu nice p'aceea a unora asemenea operatiuni si specule financiare? D'a: acést'a este unu adeveru. Ne-a lipsit educatiunea financiară că si cea politica si de acea furam necontenit, bantuiti de felurite reactioni, pre calea politica; d'aceea suntu atât'u de rari capitalistii români."

„In afaceri comerciale, fie-care sa-si caute singuru de dughian'a sea, de mosior'a sea, fără să voi inca sa intielegem pulerea uriasia ce da asociatiunea, și numai asociatiunea in comerciu, in industria, in agricultura. In specul'a baniloru, sa-i dăm cu dobândă la particulari, fără a voi sa intielegem ca numai prin asociatiuni și prin specule financiare putem sa facem fără producători capitalurile cele mai mici, și in adeveru sa ne inavutim.“

Si pentru ce nu intielegem tōte acestea?

„Aceste rāni — continua — „Românu“ suntu consecinție naturali ale deselor invaziuni ce ne-au bântuit si a lipsei unei adeverate instrucțiuni și educatiuni!“

De astă-dată suntemu in deplinu acordu cu dnii dela „Românu“ in constatarea acestei cause a agoniei in care jiacemu.

Asiā este: ne-a lipsit si ne lipsescu inca adeverate scole românesci.

N'amu avutu si nu avem adeverate asociatiuni de industria, comerciu si agricultura.

Tieranul dorme inca in somnul adâncu al nesciintiei.

Comerçiul si Industri'a nationala sta sa-si dea susținutu in braciele strainiloru, ce ne impresora si ne strângu cu cercuri de feru de tōte pările.

Adeverate suntu tōte acestea!

Unde este inse isvorul atâtotoru rele ce ne amenintia sa perimu?

Este elu ōre inerentu in firea natiunei române, poporulu e culpebilo de acăsta apatia generala ce-lu infasiōra mereu că intr'unu giogiu de mōrte, — seu caus'a reului se afla aiurea?

De ce treceti repede preste ceea ce v'ati apucat su spuneti, si nu ne aretati si cine strica?

A ! . . . déra uitam ca nu ve da mān'a se intrati si intrasta costiune.

Nu vreti sa sgăndariti bub'a pānă in adâncului inimei ei, cāci desvelindu macaru unu coltisoru din veloul de sulimanu ce o acōpera, ati desteptă leul din amortire, si atunci . . . atunci vai de cei ce-lu legara cu lantiuri!

Sa ve intrebām déra pre dvōstra, cari numai acum vedeti si audită tōte, sa ve intrebām ce a-ti facutu pentru luminarea mintiei poporului, cāndu ve aflat pre fotoliile ministeriali?

Facutati scole prin tōte satele, tramsati invetatori prin tōta tier'a, că sa luminedie mintea opiniei si sa crăcea generatiunea viitorului?

Spuneti-ne, luminati apostoli ai luminei, spuneti-ne, că sa scim si noi de unde vine intuine-reculu!

Ori nici acăst'a nu e oportunu, precom n'a fostu oportuna pentru dvōstra nimicu care sa dea viația si vigore natiunei române!?

Vorbiti de asociatiuni, de comerciu, de industria; etc.

Déra, ai coi suntu jidovii, cari préda si ucida pre di pre di avereia si munc'a românu?

Cine scose la lumina némulu lui Iud'a si-lu puse in capulu mesei române de la 48 si pāna asta-di?

Alu cui fusese art. 6 din constitutiune?

Cine desfintia paspōrtele?

De cāndu navalii preste noi cu drōi'a lacustele Palestinei?

Cine suntu fărtatii lui Rosenthal, Armand Levy, Montefiori, Cremieux, Peixotto, Abraham-Bauer-Cohen, etc?

Pre cine acusati de lips'a institutiuniloru menite a reinviā activitatea industriei si a comerciului nationalu?

Dvōstra, sarea pamantului de atât'a ani, ce ati facutu pentru că comerciul român sa nu mai „mărgă a lene“?

Ce asociatiuni a produsu puterea magica a dvōstra, cari ne strigati mereu: Voiesce si vei pute!

Cine vreti sa ia initiativ'a?

De ce n'o luati dvōstrs cari trāmbitati in fiecare dt.: Lumină-te si vei fi!

Ba nu: uitam ca si dvōstra sacurati odiniōra o societate comerciala.

Déră unde ve este, ce va mai face „Români'a industriala“ cu d. Panajot in frunte?

Nu erau membrii? Români'i n'au spiritu de asociatione? Periu-v'a societatea că prin minune?

Vai! cum mai aveti curagiu sa vorbiti de instructiunea poporului dv. cari crescute li natiunea, in timpu de atât'a ani, in lips'a cea mai absoluta de o educatiune curata romană, amintindu-ne mintea numai cu frase si teorii care de care mai vase, mai elastice, mai utopice, mai absurde, si combatendu sistematicu ori-ce licarii de positivismu nationalu!

Cum nu rositi a vorbi despre comerciu si industria tocmai dvōstra, cari sustinutati intr'un'a drepturile politice israelitiloru, teoria liberului schimb, fraternitatea cu grecii si bulgarii, etc. etc.

Faidherbe despre perderile Franciei.

Paris, 11 Iuliu

In cercurile militare si politice ale Franciei facu opolu lui Faidherbe despre campania in Franția de Nordu o mare impressiune, si opolu acest'a nu va fi fără interesu si pentru strainatate in multe privintie. Noi impartasim aici incheerea acelui'a, care ne ofera o mixtura propria de bon — sens democraticu si chauvinismu prefacutu prin esprintie:

„Déca campania in Nordu“, inchee Faidherbe, „n'a produsu resultate mai solositore, n'a fostu ea insasi cauș'a. Orasulu Metiu potea, la tempulu potrivit paresita de maresialulu Bazaine si armat'a lui, sa se apere pānă la midiloculu lunei Decembrie, in locu sa capiteze in 28 Octombrie, potea engagiā sub murii sei armat'a lui Fridericu Carolu si asiā trebuia sa concéda armatei dela Loire si folosi primolu seu succesu; in decursulu temporului acestui'a insa aru si fostu problem'a armatei dela Parisu, folosinduse de curagiul cunoscutu alu parisieniloru, a ostenu armat'a de asediu prussiana, a cărei marime a fostu mai mica, de cău se presupunea, prin atacuri continui; atunci armat'a de Nordu se potea cetezā audace intre Somme si Parisu, fără de tema ca in pucine dile se voru aruncā poteri inimice duple seu triple preste ea, aru si potutu instrinā prussieniloru isvōrele de nutrementu din Normandi'a si amenintia cu taerea comunicatiunei loru cu Ostulu. Atunci pote ca resbelulu, tragendu-se in lungu si modificatu prin vre-o amestecare europēna in conditiunile lui, aru si reesitu in favorulu nostru spre laud'a mare a lui Gambetta, inim'a apararei, a căru credintia viua migra dela o armata la alt'a, pentru de a incuragiā si pre celu din urma aparatoriu alu patriei nostru nefericite.

Nu s'a intemplatasi asiā, si contrariloru lui politici le a fostu usioru, a i refusā recunoisciuntia cuviintioasa si a i vituperā nisuintiele si faptele. Acăst'a e o nemultiamire, dupre cum totu de un'a o creaza patimile politice.

Si deci, cari suntu si voru fi urmarile desastrelor nōstre? Noi credem ca resultatele resbelulu nostru cu prussienii se presinta că unu desastru alu democratiei europēne, celu mai pucinu in acela-si gradu că celu alu poterei francese; si democratia francesa fu invinsa, din cauza, ca incetandu a fi démnă si curata si in urm'a acestui'a respectabile nu mai avea potere expansiva la cele-lalte popore, din cauza, ca, numai facea propagandu la ele, din cauza ca desceptara ne increderea multoru omeni onesti si barbatii sdraveni, cari erau revoltati asupra neinsfrenarei loru si din cauza ca asiā se afla in midiloculu poteriloru aristocratice europēne singura si paresita.

Unu singuru poporu civilisatu e, in fapta, in acelasiu gradu emancipatu că noi cu privintia la institutioni sociale: acest'a e republica statelor unite, infinitata prin puritani; si déca nu ne aru desparte. Oceanulu de ea nu si o aru si folosi instrinātatu imperiulu prin sympathie sele pentru tienetoriu de sclavi in resbelulu de successiune si prin scopurile sele reale si batetore la ochi contr'a ei, dupa cum se pronunciau in expedițiunea mexicana.

Democratia in Europ'a se pare asiā dura aruncata la pamant, si totusi . . . egalitatea naintea legei, abrogarea privilegiurilor si favorurilor: acăst'a e dreptatea, acest'a e dreptulu, acest'a e progresul! Nu cum-va acăst'a va sa dica, ca omeneimea in lumea vechia (se intielege Europ'a-vis-a-vis de Americ'a) ierasi sa regreseze?

Nu! Democratia e apesata in momentu la pamant, din cauza, ca, o repetam, ea a devenit immoral si in urm'a acestei-a impotenta. Demo-

crat e acel'a, care cerea a moralizá poporul prin invetatori (toemai contrariul din ce se face astazi in Francia) si care i merge inainte cu exemple bune.

Inse acesta treba se pote in Francia insasi ierasi purificat, desf noi prea pucinu o sperāmu, si afara de aceea avem aferma convingere, ca invingatorii nostri, nemtii insusi, ridicati naintea ochiloru loru cu pretiulu săngelui loru despre resultatele castigate asupr'a nostra si deci nainte consci de virtuositatea loru, acusi si voru pretinde drepturile loru ca omeni liberi in patria-le si nu se voru mai indestuli cu emigrarea la Americ'a, spre daun'a patriei loru.

Si cāndu noi din parte-ne inca ne vomu regenera si si liberi, atunci aceste două poporore 'si voru uitā resbelele de mai nainte intr'o uniune fratiasca. Rhinul nu va mai fi o ingraditura multa dorita si prea de multe ori adaptata cu sănge, ci o linia de impreunare, o vena de viața, si Europa se va bucurā in fine de o pace durabila.

Lupta de pe strade in Newyorku.

In Newyorku se intemplara o revolta, despre care „Times“ ne impartește urmatorele telegramme:

Philadelphia, 12. Iuliu.

In decursulu dilei avu locu o mica revolta intre partitele diferite in orasulu Newyorku, fu insa ingraba supremata. Processiunea orangistiloru se intempla astazi dupa amedi; 200 persone, veghiate de 2000 dorobanti si soldati luau parte la ea.

Plebea facu diferite atacuri asupr'a partisiloru la conductu, cari inse indata fura resbeite. La două atacuri dedera unii dintre popor focu; trupele respunsera foculu. 8—15 oameni cadiu morti, 13—20 vulnerati, raportele diferescen.

13 Iuliu.

Urmatorile suntu unu raportu despre procesiunea orangistiloru in Newyorku, la care cadiu 13 persone morte, 175 ranite, 200 prinse.

La 10 ōre antemeridiame incunoscintiara barbatii orangisti polit'a, ca, pornindu dela locurile lor de convenire, voru arangia o processiune.

Plebe multa cursera in vecinatatea acestor locuri, si 3 regimenteri soldati dimpreuna cu 500 dorobanti se comandara acolo.

Conductula orangistiloru consta din 90 barbati oraniani si 12 musicianti. Ei portau esiarpe de coloro orangia si trei steaguri. Nainte de 3 ore dupa amedi se puse conductul in miscare, unu regimentu inainte, cele-lalte două indareto; politia despartita in plutone amblă dela unu locu la altul si curatā stradele. De odata aude o impuscatura si mai altele, nu trecuta multu, procedându processiunea, si se incepe o lupta, politia infuga poporul in stradele invecinate.

Lupta dură pānă cāndu orangistii si oprira processiunea in strad'a a 24-a. Aici se dede unu focu de nou din o casa asupr'a orangistiloru căruia indata i urmă alte.

Ingraba resunara unu strigatu tumultuosu, ca sa se faca atacu, si regimentul 84. impuscara fāra sa astepte comanda, asupr'a casei, din care sa dedera focu, cătu si asupr'a trotoarului naintea casei, urmara o salva neregulata. Tōte aceste se intempla intr'unu momentu; oficerii se arunca deci intre soldatii loru, pentru de a opri focul: In strad'a 26 aruncara o impuscatura pre unu soldat din regimentul 9 la pamentu, colonelul James Fisk alerga acolo pentru de a cuprinde pre soldatul lovitură in bratiele sele, capeta insa intr'aceea o lovitura cu uno lastario si cade la pamentu.

In totu decursulu processiunei, pānă la disolverea ei, se dedura focu din partea poporului si soldatiloru. Trupele remasera sub arme pānă la apunerea sōrelui.

De atunci o linisce in Newyorku, 165 revoltaitori suntu incarcerati la politia.

Romania.

(Capitol.)

Mai întâi, dice dlui, d. Strusberg se infatisia mai multu că unu constructor; deru ducii, principii si comitii, cele d'intâi nume din Germania, unii intimi ai marelui imperator alu Germaniei, si acestia se presinta oare totu că constructori?

Alu doilea, d. M. Costache, dice ca o asemenea lucrare se face său in regia său prin o societate, care ofera capitalurile pentru acesta.

D. Brancovanu cându a luat concesiunea sub domnul Cuz'a, d. Mavrogheni, d. Salamancă oferă capitalurile lor? Si chiaru Rothschild ofere capitalurile sale, cându ia o concesiune? Să ei iau concesiunea, unii cu credința, alții cu speranța ca voru găsi capitalurile pentru a o pune în lucrare? Au ei ore dinainte totă capitalurile său din contra, numai după ce dobândescu concesiunea, se adresă la capitalurile disponibili din totă teritoriul și din totă țările? Cei ce cunoște modul, cum se face pretutindine asemenei afaceri, voru responde la această întrebare.

La care articolu însă din concesiune se reduce d. M. Costache că sa pună pre concessionarii prussiani într-o altă categorie de către pre alti concessionari? În totă concesiunea nu se află nici un articolu, nici unu alineatu, nici chiaru unu cuventu cu care, chiaru trasu de peru, sa poată caracteriza pre domnii concessionari de constructori, cum i place dumnelelui a-i califică? Totă osebirea între d. Offenheim și concessionarii prussiani este că celu d'intâi asociadă indată pre furnizorii de capitaluri la întreprinderea sea, pre cându ducii, principii, comitii și regale drumurilor de feru, cum 'lu numisera pre d. Strussberg, fura mai mândri, mai increditori în creditul de care se să bucurau într-o devenire în acel timpu, și chiamara pre capitalisti că simpli fornizorii de fonduri, asigurându capitalurile în drumul de feru română cu o dobândă destul de atragătoare, și cu perspectivă d'ăi asociat într-o dă, de a-i face actionari, adică de a pune în poziție de a potă beneficia și preste acele 7 1/2 la sută. Intrebămu înse în ce această operatiune financiară, dintre capitalisti și domnii concessionari, schimba natură operațiunii statului română cu concessionari prussiani și o facu să se osebescă de aceea a doi Offenheim? Amu cunoscu, atâtă companiei prussiane către și celei austriace, construcția drumului de feru cu capitalurile lor și cu dreptul d'ă sploata căile ferate în favoarea loru unu număr de ani, și că sa poată mai cu înlesnire a-si procură capitalurile ne obligămu a suplini până la 7 1/2 la sută procente acelorui capital, de că profitul neto din sploatarea drumurilor de feru n'ar fi indestulat.

Déca este astă, o se-mi dica d. Monalache Costache, de ce ai rezervat statului română un controlu asupra eliberării obligațiunilor concessionarii prussiani și nu și asupra eliberării acțiunilor austriace?

Pentru o ratiune foarte simplă: întâi, fiindu că actionarii, că asociați controlăza d'ă dreptul și nimini nu potă detură capitalurile loru pentru alte operațiuni; alătura pentru ca compania austriacă care avea drumul de feru construit până la Suciuva, avea unu interesu totu atâtă de mare că noi că linia loru sa fia prelungita până la Galati; cându compania prussiana nu avea pentru a sferi liniele noastre, unu interesu legat de unu altu interesu deja dobândit. Afara din cestiuinea politica, afara de pretiul care este multu mai estiu, garantie ce lăseră mai cu osebire dedea o superioritate concesiunii asupra celei austriace. Aceasta din urmă nu ne asigura de locu, ca sferindu drumul până la Galati său celu multu până la București, nu ne va lasă cu cea-lalta linie neconstruită. Din căte disem, — și ori cine va celi cu buna credința concesiunea nu potă fi de alta parere, — este învederatu ca déca statulu română reclama restituirea depositului Jaques într-o casa de banca nu-lă reclama că o proprietate a sea, ci că o garantie stipulată în concesiune pentru terminarea rețelei drumurilor noastre de feru, căci numai cu condiția ca totă voru fi sferosite, numai astu-feliu ne-amu ingagiati sa asigurăm 7 și jum. la sută pre unu capital de 270,000 de franci chilometru, iera nu în eventualitatea d'ă avé drăguți de feru numai pre siesuri și cari să nu fie legate cu liniele cele mari de comunicatiune ale Occidentalui și Orientelui.

Astă déra, potă sa vădă ori-eine ca nici votarea concesiunii, nici lipsa de garantie luate de densa nu suntu caușa catastrofei ce ne amenintă.

Sa-mi permite-ți acumă, dle director, sa me adresediu la d. reportor și sa-i dicu: nu crede, dle M. Costache, că pentru acătă me credu mai pucinu culpabile înaintea nației ca amu indemnăto a dă acea concesiune a drumurilor de feru, căci că unu omu care amu avut curagiul sa iau

cărma tieriei în mănu, trebuia să prevedă totu ce se întâmplă: trebuia să sciu, fiindu că priimisem posibilitatea de omu de statu, că în cernică și onesta Germania se gasesc ootici, chiaru în se-rele cele mai nalte; trebuia mai cu osebire să prevedă că puterea nu o boasemă mostenire și că în tierra la mine se gasesc omeni, disti de statu, cari suntu capabili să se facă complici străinilor despuatori ai tieriei, numai să nomai că cu ajutoriul loru să stee la putere să ajonga la putere: că acei omeni suntu în stare că chiaru garantiale cele mai puținice, ce se luasera contră concessionarii loru, să le transforme în arma că sa injunghie România, bă chiaru să o desarmă. Trebuia să le sciu acestea, și pre astu teremu suntu deru culabile.

Primiti, dle director, etc.

I. C. Bratiș.

4.183 1871.

E: K: B:

PUBLICARE.

Esamenul de statu pentru economii silvanale de sine statutori, precum și pentru personalul auxiliar tehnicu, și pentru celu sentitoriu silvanale se va tine pre anul acestă in 6 Noemvru in Clusiu.

Acătă se aduce la cunoștința publică, cu aceea observare, căcă petițiile bine instaurate spre scopul emiterii la acestu esamenu de statu au de a se înainta celu multu până in 20 Oct. a. e. la acestu comisariatu regescu pre calea oficielor antistătorie.

Clusiu in 13 Iuliu 1871.

Dela comisariatu regescu pentru Transilvania.

VARIETATI.

* * * Alătă-eri sără intre 4—5 ore a fostu aici o tempestate cu grindina mare. Mui de ferestri suntu sparte și gradinile și câmpoul a suferit fără

Nr. 2. 1871.

CONCURSU.

Fiindu-ca gimnasiulu română gr. orientale din Bradu comitatul Zarandului, cu începerea an. scol. 1871/2 se sporesc cu ună clasa, a IV-a, se scrie prin acătă concursu pentru unu postu de profesor ordinariu, cu care e impreunat unu salariu de 600 fl. v. a. și dreptul de a înainta în salariu mai mare.

Dreptu aceea pentru ocuparea acestui postu se scrie concursu până in 8 Augustu a. c. st. v.

Concurrentii la acestu postu voru avé a documentă: a) purtarea buna morală; b) sciunția perfectă a limbii române, care este limbă invetiamantului; c) că au absolvit cu succesu bunu cursulu filosoficu pre lângă sciunțele matematice reale său cele ale limbelor classică la vre-o universitate din patria său strainate; său că a servit la vre-unu gimnasiu publicu că profesorul său numai suplentu; său că a absolvitu gimnasiulu și a depusu cu succesu bunu esamenu de maturitate și a terminat cu asemenea succesu cursulu clericalu — pedagogicu la vre-unul din institutele pedagogice-teologice gr. or. române.

Concursul voru să se adresează la subscrisulu până la terminulu indicat.

Bradu 5/17 Iuliu 1871.

Presedintele comitetului representantiei gimnasiale.

Moise Lazaru,
Protop.

71—1

Unu teneru română
va fi primiu că invetiamantul în Negociatoria de manufapturi curente a subscrisului. Condițiile mai de aproape se potu aflată la primitoriu în piata mica Nr. 424.

Antoniu Bechnitiu
Negociatoriu in Sabiu.

72—1

La scolă comercială și reală română ort. or. din Brasovu suntu de ocupat u urmatorele patru posturi de profesori:

1. unu postu de profesor pentru sciunțele comerciale,

2. unu postu de profesor pentru istoria naturală și fizica atâtă în scolă comercială cătu și în ceea reală,
3. unu postu de profesor pentru chimia (și în casu de lipsă pentru geometria descriptiva și arhitectura)
4. unu postu de profesor pentru desenmul linearu și geometria descriptiva.

Doritorii de a ocupa unul său altul din aceste posturi să binevoiescă a astern la subscrisia eforia celu multu până la finea lui Augustu st. n. a. c. concursele loru insocite de documentele, prin care să dovedescă: a) că suntu după naționalitate români de religiunea ort. or., b) că au conduită morală și politica buna, c) că au cunoscutele de postulu, la care competența, care cunoscutele se documentează prin testimoniu despre absolvarea gimnasiului superioru său a scolii reale superioare și prin atestatul, că au absolvat cu succesu facultatea filosofică la o universitate, său unu institutu tehnicu său o academie comercială. — Acei competitori, care său prin esențe formale depuse la institutele superioare său prin prass'a câștigata până acumă în scola potu dovedi cunoscutele mai mare, voru să preferiti.

Salariul anualu pentru fiecare profesor este 800 fl. v. a. înaintare la 900 fl. și la timpu pensiune.

Candidatul alesu de profesor servește anul primu de probă, după implinirea acestui se denumește profesor definitiv după ce va fi depusu esamenul prescris de statutul organicu alu bisericiei noastre ort. orientale.

Brasovu 5/17 Iuliu 1871.

Eforia scolilor centrale romane ort. or.

Damianu Daciu.

Președinte.

69—2

CONCURSU.

Spre ocuparea postului de ascente comunale și cantorii bisericescu la scolă respective biserică greco-orientale din Fagarasul cu carele este impreunata o leșă anuală de 250 fl. v. a. 30 fl. v. a. relatu de lemne, cuartirul liberu o delnită de 120° și a cincea parte din picușurile și alte venite bisericesci, până la 15. Augustu 1871 st. v.

Doritorii concurenți și voru astern suplicele loru instruite cu atestatul de botez, de moralitate, despre absolvirea studiilor pedagogice și cunoscerea tipicului bisericescu, până în terminulu de susu la subscrisulu comitetu parochiale.

Din siedintă comitetului parochiale greco-orientale tineră in Fagarasul la 2 Iuliu 1871, st. v.

G. Fagarasianu

presedinte.

Ioanu Gramă

70—2

CONCURSU.

Devenindu vacanta statuine de invetiamantul din comună Gimbocă in protopresbiteratul Nocrichiu Cincumare, se scrie prin acătă concursu până in 15 Augustu st. v. a. c. cu care este impreunata urmatorela leșă:

- a) in bani din alodiul comunei 50 fl. v. a.
- b) in bucate 10 galete ardeleni, jumetate cucuruzu dela poporu, — cuartiru și lemnele trebuințioase de focu

Doritorii de a ocupa acătă statuine au a-si astern suplicele loru la subscrisulu până la terminulu prescris, dovedindu că suntu de religiunea gr. or. cu portari morale bune, și că au absolvit cursulu pedagogicu cu succesu bunu in Institutul nostru archidiocesanu. In fine că suntu cantareti și tipicari buni.

Nocrichiu in 3 Iuliu 1871.

Cu intelegeră ambelor comitete, parochiale și comunale.

G. Maiereu

administrator protopopescu.

68—3

BURSA DE VIEN'A.

Din 14/26 Iulie 1871.

Metalicile 5%	59 40	Act. de creditu 284 60
Imprumut. nat. 5%	69	Argintulu 121 35
Actiile de banca	767	Galbinulu 5 84